

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากแนวคิดและวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายที่ต้องการให้ผู้ที่มีหนี้สินล้มละลายได้ชำระหนี้สิน ไม่ต้องถูกจำกัดสิทธิในการจัดการกิจการและทรัพย์สิน รวมถึงเสรีภาพในการดำรงชีวิต และสามารถกลับไปเริ่มต้นใช้ชีวิตในสังคมได้ กฎหมายจึงกำหนดให้มีบุคคลภายนอกเข้ามาทำหน้าที่จัดการกิจการและทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว รวมถึงมีวิธีการจัดการ เก็บรวบรวมทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระให้แก่เจ้าหนี้ สำหรับในกรณีที่เจ้าหนี้จำนวนมาก รายนาย บรรดาเจ้าหนี้เหล่านั้นย่อมมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างเสมอภาคทั่วหน้ากัน หากลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินหรือมีไม่เพียงพอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทุกราย บรรดาเจ้าหนี้ที่มีสาระสำคัญแห่งหนี้เหมือนกันหรืออยู่ในฐานะเดียวกันก็จะได้รับส่วนแบ่งเฉลี่ยชำระหนี้โดยเท่าเทียมกันตามสัดส่วนแห่งหนี้

บุคคลภายนอกที่กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่จัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ได้แก่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพราะหน้าที่ที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้หมดอำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินต่างๆ ด้วยตนเอง อำนาจหน้าที่หลักของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้คือ การรวบรวมทรัพย์สินเพื่อนำมาจัดสรรแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับจำนวนทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ติดตามและรวบรวมได้ แต่การทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความจำเป็นต้องรับทราบข้อมูลและข้อเท็จจริงทั้งหลายเกี่ยวกับกิจการ ทรัพย์สิน และเรื่องเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ เพื่อที่จะได้ติดตามทวงหนี้ เก็บรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น รวมถึงบรรดาทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้ยกย้าย ถ่ายโอนไปโดยทุจริตหรือโดยเจตนาให้กองทรัพย์สินมีมูลค่าลดลง โดยการเพิกถอนเพื่อให้ทรัพย์สินกลับคืนมาเป็นของลูกหนี้และนำมารวมไว้เป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายต่อไป

บรรดาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถรับทราบได้จากคำชี้แจงของลูกหนี้ การไต่สวนลูกหนี้ และจากการสอบถามของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นสำคัญ โดยเริ่มจากการซักถามลูกหนี้ บัญชีกิจการและทรัพย์สินของ

ลูกหนี้ สมมุติบัญชีการค้าของลูกหนี้ แต่ด้วยข้อจำกัดบางประการ ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่สามารถรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เท่าที่ควร โดยเฉพาะข้อจำกัดเรื่องการเข้าถึงความจริงเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ กิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ ขาดการตรวจสอบบัญชีกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้จากผู้มีวิชาชีพหรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountant หรือ CPA) และการขาดความร่วมมือจากบรรดาเจ้าหนี้ เพราะเหตุที่เจ้าหนี้เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับลูกหนี้มากกว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก และเป็นผู้ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าหนี้จึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง และอยู่ในสถานะที่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้

จากการศึกษาบทบาทของเจ้าหนี้ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ สามารถจำแนกบทบาทของเจ้าหนี้ตามสถานะของเจ้าหนี้ได้ 2 ประเภท คือ บทบาทของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ และบทบาทของเจ้าหนี้ทั่วไป

1. บทบาทของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์

การทำหน้าที่ของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ถือเป็นการฟ้องคดีแทนเจ้าหนี้และเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่บรรดาเจ้าหนี้โดยทั่วไป ด้วยเหตุนี้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 155 จึงกำหนดให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์มีภาระหน้าที่เป็นพิเศษแตกต่างจากเจ้าหนี้อื่นๆ เช่น การกำหนดให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์มีหน้าที่ระมัดระวังประโยชน์ของเหล่าบรรดาเจ้าหนี้ การให้ความช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ การเป็นผู้นำเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไปยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ การบอกหรือแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบถึงหลักฐานหรือเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมถึงการเป็นผู้รับผิดชอบในบรรดาค่าค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายต่างๆ ในคดีล้มละลาย และการวางเงินประกันค่าใช้จ่ายต่อศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

2. บทบาทของเจ้าหนี้ทั่วไป

การที่พระราชบัญญัติล้มละลายกำหนดบทบาทหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้เป็นของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์เพียงผู้เดียวนั้น ส่งผลให้บรรดาเจ้าหนี้อื่นที่มีได้อยู่ในสถานะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ไม่มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องการช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ความรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมในคดี รวมถึงการระมัดระวังประโยชน์ของบรรดาเจ้าหนี้ แต่นั่นมิได้หมายความว่า เจ้าหนี้อื่นจะไม่สามารถมีสิทธิหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการล้มละลาย เจ้าหนี้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ตั้งแต่ขั้นตอนการยื่นคำขอรับชำระหนี้ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่เปิดโอกาสให้เจ้าหนี้ได้รับการรับรอง

สิทธิและมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ จากนั้นเจ้าหนี้ยังสามารถเข้าร่วมในขั้นตอนการตรวจและโต้แย้งคำขอรับชำระหนี้ การเข้าร่วมและซักถามลูกหนี้ในการไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผย การเข้าร่วมและออกเสียงในที่ประชุมเจ้าหนี้ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการโดยใช้สิทธิผ่านทางที่ประชุมเจ้าหนี้ และกรรมการเจ้าหนี้โดยเฉพาะบทบาทการให้คำปรึกษาหรือให้ความเห็นชอบแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้

แม้การกำหนดให้เจ้าหนี้มีบทบาทหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินจะเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางตามกฎหมายต่างประเทศ เพราะตามที่ได้ศึกษากฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษและแนวทางการร่างกฎหมายของ UNCITRAL นั้น พบว่า กฎหมายไม่ได้กำหนดให้เจ้าหนี้ต้องมีบทบาทในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ กฎหมายเพียงแต่ให้สิทธิเจ้าหนี้ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการโดยผ่านทางที่ประชุมเจ้าหนี้ (Creditors' Meeting) ผู้แทนเจ้าหนี้ (Creditors' Representative) หรือกรรมการเจ้าหนี้ (Creditors' Committee) เนื่องจากหน้าที่จัดการและรวบรวมทรัพย์สินโดยหลักจะเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Official Receiver) ผู้จัดการทรัพย์สินหรือทรัสต์ (Trustee) หรือผู้แทนในคดีล้มละลาย (Insolvency Representative) นอกจากนี้กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษยังได้มีการพัฒนาอำนาจหน้าที่ในการจัดการและรวบรวมทรัพย์สินโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Official Receiver) มาถึงการมีผู้จัดการทรัพย์สินหรือทรัสต์ (Trustee) และผู้จัดการทรัพย์สินที่มาจากองค์กรเอกชน (Private Sector) หรือ Insolvency Practitioner ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจจัดการทรัพย์สินที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์จนเป็นที่ยอมรับ ส่งผลให้การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ กิจการ หรือทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้ก็สามารถทำได้มากขึ้น เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจแก่ผู้จัดการทรัพย์สินหรือทรัสต์ (Trustee) ไว้อย่างกว้างขวาง ประกอบกับกฎหมายให้ผู้จัดการทรัพย์สินหรือทรัสต์ (Trustee) มีสิทธิได้รับคำตอบแทนโดยมักกำหนดขึ้นตามความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ความยากง่ายของคดี ซึ่งถือเป็นสิ่งจูงใจที่ดีในการกระตุ้นให้ผู้จัดการทรัพย์สินหรือทรัสต์ (Trustee) ทำหน้าที่การจัดการและรวบรวมทรัพย์สินได้ดียิ่งขึ้น

แต่ด้วยรูปแบบและระบบการจัดการรวบรวมทรัพย์สินของประเทศไทยที่แตกต่างจากรูปแบบของกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ และขาดการตรวจสอบบัญชีกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้จากผู้มีวิชาชีพตั้งแต่เวลาที่ลูกหนี้เริ่มเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบความจริงและจับเท็จเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ กิจการและ

ทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ การทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในปัจจุบันจึงต้องการความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเจ้าหนี้ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ กิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ราบรื่นขึ้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงเกิดเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาว่า กฎหมายควรกำหนดให้เจ้าหนี้มีบทบาทในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายอย่างไร เพราะการกำหนดให้เจ้าหนี้เป็นผู้เป็นโจทก์เป็นผู้เดียวที่มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวบรวมทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 155 นั้น พบว่าเป็นอุปสรรคประการสำคัญที่ทำให้บรรดาเจ้าหนี้อื่นไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ความช่วยเหลือในเรื่องการรวบรวมทรัพย์สิน เพราะถูกมองว่าเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการ เป็นเหตุให้การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายเกิดจากความร่วมมือของบุคคลเพียงสองฝ่ายคือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ โดยไม่ได้รับความร่วมมือหรือได้รับความช่วยเหลือจากบรรดาเจ้าหนี้อื่นเท่าที่ควร แต่หากพิจารณาถึงประโยชน์ที่เจ้าหนี้จะได้รับจากกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินว่าเป็นการกระทำไปเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทุกราย ดังนั้น จึงควรกำหนดให้บรรดาเจ้าหนี้ได้มีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินไม่ว่าในทางใดทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทของเจ้าหนี้

จากแนวความคิดเรื่องการกำหนดบทบาทของเจ้าหนี้ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ สามารถสรุปแนวความเห็นได้เป็น 2 แนวทาง คือ

แนวทางที่หนึ่ง

เห็นควรกำหนดให้เจ้าหนี้มีบทบาทหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สิน เนื่องจากเจ้าหนี้เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากกระบวนการรวบรวมทรัพย์สิน ดังนั้น เจ้าหนี้จึงเป็นผู้ที่ควรมีบทบาทอย่างสำคัญในกระบวนการ ด้วยการทำหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้ เพราะท้ายที่สุดแล้ว เจ้าหนี้ก็จะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการทำหน้าที่ดังกล่าว

เมื่อเห็นควรกำหนดให้การรวบรวมทรัพย์สินเป็นบทบาทหน้าที่ของเจ้าหนี้แล้ว ก็ไม่ควรจำกัดให้เป็นหน้าที่เฉพาะของเจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งแต่เพียงรายเดียว (ในที่นี้หมายถึงเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์) แต่ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ทุกราย เพราะการรวบรวมทรัพย์สินไม่ได้มีขึ้นเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง แต่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของบรรดาเจ้าหนี้ทุกราย

แนวทางที่สอง

เห็นควรกำหนดให้เป็นสิทธิของเจ้าหนี้ เพราะการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวจนต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายเป็นสิ่งที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายมากอยู่แล้ว เมื่อเจ้าหนี้เลือกใช้กระบวนการล้มละลายเป็นการแก้ปัญหากรณีลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เจ้าหนี้นี้ย่อมมีความต้องการและมั่นใจว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะสามารถจัดการและรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้แทนตนได้ หากการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายเป็นเหตุให้เจ้าหนี้ต้องรับหน้าที่ติดตามรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วย อาจเป็นการสร้างภาระให้แก่เจ้าหนี้มากเกินไป ดังนั้น เจ้าหนี้จึงควรมีสิทธิเลือกได้ว่าจะมีส่วนร่วมในกระบวนการหรือไม่ก็ได้

เรื่องการกำหนดบทบาทของเจ้าหนี้ดังกล่าว รองศาสตราจารย์ สหณ รัตนไพจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความเห็นว่า การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่ควรถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ เพราะจะเป็นการสร้างภาระให้แก่เจ้าหนี้มากเกินไป แต่ควรกำหนดให้เป็นสิทธิของเจ้าหนี้ในการเลือกและสมัครใจว่าจะมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวหรือไม่ โดยวิธีการอย่างไร

สำหรับผู้เขียน มีความเห็นในแนวทางเดียวกันกับท่านอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้

จากบทบาทของเจ้าหนี้เรื่องการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้สามารถแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

1. กรณีที่เจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ในความครอบครองแต่มิใช่สิทธิที่จะให้เจ้าหนี้นั้นอยู่ในฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย และ
2. กรณีที่เจ้าหนี้สืบทราบถึงทรัพย์สินของลูกหนี้ว่า ลูกหนี้มีทรัพย์สินอยู่ที่ใด ซุกซ่อนปกปิด หรือมีการยักยอกทรัพย์

สามารถสรุปความเห็นได้ 2 แนวทาง คือ

แนวทางที่หนึ่ง

มีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ควรจะได้บอกหรือแจ้งให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ เพราะหากพิจารณาถึงความมุ่งหมายของกฎหมายล้มละลายที่ต้องการให้บรรดาเจ้าหนี้ได้รับความเท่าเทียมกันแล้ว จะพบว่ากรณีที่เจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ในความครอบครอง แต่มิได้ส่งมอบทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่ตนมีอยู่ในความครอบครองนั้น เพื่อนำเข้าสู่กองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ย่อมเป็นเหตุให้เจ้าหนี้ผู้นั้นอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบเจ้าหนี้รายอื่น

ซึ่งขัดต่อความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของกฎหมายอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ในครอบครองและยังขอรับชำระหนี้เพื่อรับส่วนแบ่งเฉลี่ยจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ อีก แม้กฎหมายจะมีบทบัญญัติเฉพาะเรื่องการที่เจ้าหนี้มีประกันขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน โดยกำหนดให้เจ้าหนี้มีประกันนั้นต้องคืนทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันและให้สิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นเป็นอันระงับไป (มาตรา 97) แต่ก็มิได้บังคับใช้กับกรณีเจ้าหนี้ไม่มีประกันแต่มีทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ในความครอบครองด้วย

ส่วนกรณีที่เจ้าหนี้สืบทราบถึงการมีอยู่ของทรัพย์สินของลูกหนี้ การที่เจ้าหนี้ไม่บอกหรือแจ้งข้อมูลเหล่านั้นให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ ย่อมเป็นเหตุให้บรรดาเจ้าหนี้คนอื่นต้องเสียหายด้วย โดยการได้รับส่วนแบ่งเฉลี่ยชำระหนี้ในสัดส่วนที่น้อยลง เพราะการที่ลูกหนี้มีทรัพย์สินน้อยหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการรวบรวมทรัพย์สินได้ไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ให้กับบรรดาเจ้าหนี้ทุกราย เจ้าหนี้ต้องได้รับชำระหนี้เฉลี่ยตามสัดส่วนที่น้อยลงตามไปด้วย ดังนั้นหากกำหนดให้เจ้าหนี้ซึ่งมีทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ในความครอบครอง หรือเจ้าหนี้ที่สืบทราบเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ มีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สิน หรือแจ้งข้อมูลดังกล่าวแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ก็จะเป็นการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นไปในแนวทางนี้

แนวทางที่สอง

มีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวควรเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ แต่ถ้าเจ้าหนี้ให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการ ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่ตนมีอยู่ในความครอบครอง บอกหรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่ตนรับทราบมาให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบแล้ว กฎหมายก็ควรมีสิ่งใดๆ ตอบแทนการให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการด้วย ซึ่งรองศาสตราจารย์ สหณ รัตนไพจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความเห็นไปในแนวทางที่สอง

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างมาตรการหรือแรงจูงใจ

สามารถแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ

1. การสร้างมาตรการทางกฎหมายสำหรับกรณีที่มีความเห็นว่าคุณควรกำหนดให้การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้

กฎหมายควรมีมาตรการทางกฎหมายหรือให้เจ้าหนี้ได้รับผลร้ายจากการเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่นั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เจ้าหนี้ได้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เพราะหากกฎหมายกำหนดให้การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ แต่มิได้มีมาตรการหรือ

ผลร้ายอย่างใดเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการไม่ทำหน้านั้น อาจเป็นเหตุให้เจ้าหนี้เกิดความละเลย เพิกเฉย ไม่ใส่ใจหรือให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพราะเห็นว่าไม่มีบทลงโทษหรือ ทำให้ตนต้องเสียประโยชน์หรือได้รับผลร้ายจากกระทำเช่นนั้น

มาตรการหรือผลร้ายที่ควรบังคับใช้กับเจ้าหนี้ผู้มีหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สิน แต่ มิได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน เช่น ให้เจ้าหนี้ต้องเสียสิทธิในการได้รับชำระหนี้ตามสัดส่วนแห่ง ทรัพย์ที่เจ้าหนี้เพิกเฉย ละเลย หรือปกปิดไว้ หรือตามสัดส่วนแห่งทรัพย์ที่ทำให้กองทรัพย์สินของ ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ต้องเสียประโยชน์

2. การสร้างแรงจูงใจสำหรับกรณีที่มีความเห็นว่าการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เป็น สิทธิของเจ้าหนี้ที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการหรือไม่ก็ได้

กฎหมายควรกำหนดสิ่งจูงใจหรือสิ่งตอบแทนการให้ความร่วมมือหรือให้ความ ช่วยเหลือแก่เจ้าหนี้ในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินนั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นและจูงใจให้เจ้าหนี้เข้า มีส่วนร่วมในกระบวนการมากขึ้น เพราะหากการเข้าร่วมในกระบวนการเป็นสิทธิที่เจ้าหนี้จะให้ ความร่วมมือหรือไม่ก็ได้ แต่ไม่ได้มีสิ่งจูงใจหรือสิ่งตอบแทนใดๆ การให้ความร่วมมือจากบรรดา เจ้าหนี้นี้อาจเกิดขึ้นได้ยาก

สิ่งจูงใจเพื่อตอบแทนเจ้าหนี้ในการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สิน เช่น การให้เจ้าหนี้รายดังกล่าวได้รับค่าบำเหน็จหรือค่าตอบแทน โดยจ่ายจากกองทรัพย์สินของ ลูกหนี้ คิดคำนวณตามสัดส่วนร้อยละของทรัพย์สินที่ทำการติดตามและรวบรวมได้ หรือได้รับ ค่าใช้จ่ายในการติดตามรวบรวมทรัพย์สินนั้นคืนโดยจ่ายจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่ใน ขณะเดียวกัน ควรมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการอนุมัติค่าบำเหน็จ ค่าตอบแทน หรือค่าใช้จ่าย ดังกล่าวด้วยวิธีการให้ที่ประชุมเจ้าหนี้อนุมัติหรือให้ความเห็นชอบก่อนเพื่อตรวจสอบมิให้เกิด ค่าใช้จ่ายที่สูงและเป็นภาระแก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพราะค่าบำเหน็จ ค่าตอบแทน และ ค่าใช้จ่ายนั้น เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสัดส่วน การได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้

2.4 ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สิน

ไม่ว่าการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ จะควรกำหนดให้เป็นหน้าที่หรือเป็นสิทธิของ เจ้าหนี้ แต่ถ้การรวบรวมทรัพย์สินดังกล่าว นั้น มีค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมในการรวบรวม ทรัพย์สินเกิดขึ้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดให้บรรดาค่าใช้จ่ายในการรวบรวมทรัพย์สิน

และค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สิน เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ โดยให้จ่ายจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ และมีบุริมสิทธิอยู่ในลำดับเดียวกันกับค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ในมาตรา 130(2) โดยไม่จำกัดว่าจะกำหนดบทบาทของเจ้าหนี้ ในการรวบรวมทรัพย์สินไปในแนวทางใด เพราะถ้ากำหนดให้เจ้าหนี้ผู้มีหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สิน หรือเจ้าหนี้ผู้เสนอตัวเข้ามาเป็นผู้รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมดังกล่าวด้วย จะยิ่งเป็นการบั่นทอนกำลังใจในการทำหน้าที่ของเจ้าหนี้ และจะเป็นการไม่สนับสนุนให้เจ้าหนี้ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการ

อย่างไรก็ตาม เพื่อมิให้บทบาทการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายเกิดเป็นภาระแก่เจ้าหนี้ เบื้องต้น กฎหมายควรกำหนดให้การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นบทบาทหน้าที่ของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ เพราะเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์มีสถานะเป็นเหมือนตัวแทนของบรรดาเจ้าหนี้ในการฟ้องดำเนินคดีกับลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย การดำเนินการอย่างใดๆ เช่น การให้ความช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้หรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ กิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ จึงเป็นสิ่งที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ควรให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อย่างเต็มความสามารถ ต่อมาเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก หากพิจารณาเห็นว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินจำนวนมาก มีความยุ่งยากและซับซ้อนในการติดตามรวบรวม ในที่ประชุมเจ้าหนี้ควรกำหนดหัวข้อประชุมเพื่อลงมติแต่งตั้งตัวแทนหรือผู้แทนเจ้าหนี้เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สินแทนเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ โดยให้ตัวแทนหรือผู้แทนเจ้าหนี้มีสิทธิได้รับค่าบำเหน็จหรือได้รับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินคืนจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยถือเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

แต่การแต่งตั้งตัวแทนหรือผู้แทนเจ้าหนี้เพื่อทำหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ นั้นไม่จำเป็นต้องมีขึ้นในทุกคดี เพราะการแต่งตั้งตัวแทนหรือผู้แทนเจ้าหนี้ย่อมมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น หากลูกหนี้มีทรัพย์สินจำนวนไม่มากหรือการติดตามรวบรวมทรัพย์สินไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน ที่ประชุมเจ้าหนี้ก็无需มีความจำเป็นต้องมีมติแต่งตั้งตัวแทนหรือผู้แทนดังกล่าว ในกรณีเช่นนี้ บทบาทหน้าที่ของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์เฉพาะเรื่องการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ควรสิ้นสุดลง และให้เป็นสิทธิของเจ้าหนี้ทุกรายในการมีส่วนร่วมในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินต่อไป โดยให้ที่ประชุมเจ้าหนี้อนุมัติให้มีการจ่ายค่าบำเหน็จแก่เจ้าหนี้ผู้สมัครใจเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สิน หรืออนุมัติให้เจ้าหนี้ได้รับค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นจากการติดตามรวบรวมทรัพย์สินคืน

โดยถือว่าค่าบำเหน็จหรือค่าใช้จายนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและจ่ายจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้

การคิดคำนวณค่าบำเหน็จให้แก่ตัวแทนหรือผู้แทนเจ้าหนี้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือค่าบำเหน็จสำหรับเจ้าหนี้ผู้สมัครใจเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สิน ให้คิดคำนวณเป็นสัดส่วนร้อยละของทรัพย์สินที่ติดตามหรือรวบรวมได้

สำหรับค่าบำเหน็จ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมทรัพย์สิน และค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สิน ควรกำหนดให้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ โดยมีบุริมสิทธิอยู่ในลำดับเดียวกันกับค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ในมาตรา 130(2)